

KATARZYNA ROGOZIŃSKA

Twórcze wykorzystanie serwisu internetowego YouTube w edukacji muzycznej dzieci

Creative Use of the YouTube Website in Music Education of Children

Doktor, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wydział Pedagogiczny i Artystyczny,
Instytut Edukacji Szkolnej, Zakład Edukacji przez Media i Sztukę, Polska

Streszczenie

Muzyka jest sztuką, która wprowadza w życie harmonię, poczucie estetyki. Sprzyja ogólnemu rozwojowi, daje możliwość wielostronnego twórczego działania. Owe działania możemy zaobserwować już u dzieci w wieku przedszkolnym. Sprzyja im również powszechny rozwój nowych mediów. W ekspresji muzycznej dzieci przejawem tej symbiozy muzyki i mediów jest własne wykonywanie ulubionych piosenek. Często ma ono zabarwienie autentycznego artysty i dużego zaangażowania w czasie prezentacji utworu. Wykorzystywanie przez nauczycieli w twórczy sposób serwisu YouTube przyczynia się do licznych kontaktów dzieci z muzyką. Z kolei obecność muzyki w programach nauczania stymuluje nauczycieli do własnych twórczych działań.

Słowa kluczowe: edukacja muzyczna, piosenki dla dzieci, YouTube, wychowanie przedszkolne

Abstract

Music is an art that introduces harmony and sense of aesthetics in life. It favors general development, gives the possibility of multilateral creative activity. We can observe these activities already in pre-school children. They are also favored by the widespread development of new media. In the musical expression of children, the manifestation of this symbiosis of music and the media, is the own performance of your favorite songs. It often has a tinge of authentic artistry and a lot of commitment during the presentation of the work. The use of YouTube by creators in a creative way contributes to the numerous contacts of children with music. In turn, the presence of music in curricula stimulates teachers to their own creative activities.

Keywords: music education, children's songs, YouTube, pre-school education

Wstęp

„To, co dziecko zdobywa do sześciu lat, jest prawie równoważne z tym, co dziedziczy” (Podolska, 2008, s. 21).

Muzyka jest sztuką, która wprowadza w życie harmonię, poczucie estetyki. Sprzyja ogólnemu rozwojowi, daje możliwość wielostronnego twórczego działania, myślenia, wyobraźni. Możemy je zaobserwować już u dzieci w wieku przedszkolnym. Działaniom tym sprzyja również powszechny rozwój nowych mediów, z których jakże chętnie korzystają z wielką satysfakcją dzieci. W ekspresji muzycznej przejawem tej symbiozy muzyki i mediów jest własne wykonywanie przez dzieci ulubionych piosenek. Często ma ono zabarwienie autentycznego artyzmu dziecięcego oraz dużego zaangażowania w wykonywany utwór. Można zatem stwierdzić, iż wychowanie przedszkolne odgrywa wyjątkową rolę w rozwijaniu ekspresji muzycznej dziecka.

Edukacja muzyczna dzieci

Edukacja muzyczna dzieci w wieku przedszkolnym ściśle łączy się z ich rozwojem muzycznym. Liczne badania prowadzone wśród dzieci w wieku przedszkolnym wskazują, iż ekspresja muzyczna dzieci, tj. śpiew i ćwiczenia mowy, gra na instrumentach perkusyjnych, ćwiczenia muzyczno-ruchowe, percepcja muzyki, własna twórczość muzyczna, mają swoją dynamikę wzrostu. Badania te zarysowały określone prawidłowości rozwoju muzycznego:

1. Dzieci w wieku między 2. a 4. rokiem życia potrafią śpiewać rytmicznie na jednym dźwięku o określonej wysokości, śpiewają proste i łatwe piosenki, słuchają muzyki, z zainteresowaniem reagują na nią ruchem, grają na instrumentach perkusyjnych, uczestniczą w zabawach muzycznych ze śpiewem.

2. Dzieci 5-letnie powtarzają w miarę poprawnie usłyszany rytm, tańczą proste układy pojedynczo, w parach czy w grupie, śpiewają piosenki z towarzyszeniem akompaniamentu.

3. Dzieci 6-letnie słuchają muzyki, improwizują muzykę ruchem, śpiewem, tworząc własne śpiewanki (Podolska, 2008, s. 37–94; Dymara, 2000, s. 53–58).

Przedszkole jest miejscem, które stwarza wiele możliwości rozwijania własnych umiejętności i sprawności przez dzieci. Jednym z zadań jest „tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki” (Podstawa programowa..., 2017, s. 3, poz. 356).

Z kolei cały etap wychowania przedszkolnego ukazuje wszechstronny rozwój w sferze poznawczej dziecka, które „eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną; słucha, odtwarza i tworzy muzykę, śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały, muzykuje z użyciem instrumentów oraz innych źródeł dźwięku; śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym muzykowaniu; wyraża emo-

cje i zjawiska pozamuzyczne różnymi środkami aktywności muzycznej; aktywnie słucha muzyki; wykonuje lub rozpoznaje melodie, piosenki i pieśni, np. ważne dla wszystkich dzieci w przedszkolu, np. hymn przedszkola, charakterystyczne dla uroczystości narodowych (hymn narodowy), potrzebne do organizacji uroczystości np. Dnia Babci i Dziadka, święta przedszkolaka (piosenki okazjonalne) i inne; w skupieniu słucha muzyki” (Podstawa programowa..., 2017, s. 3, poz. 356).

Twórcze muzykowanie dzieci z wykorzystaniem YouTube

Ekspresja to naturalna potrzeba każdego człowieka. W kanonie edukacji „traktuje się ekspresję jako spontaniczną wypowiedź dzieci i młodzieży w języku sztuki, jako umiejętność twórczego wyrażania się w rysunku, śpiewie, tańcu” (Kronenberger, 2006, s. 14).

Jak wcześniej wspomniano, śpiew i ćwiczenia mowy są jedną z form ekspresji muzycznej dzieci w wieku przedszkolnym. Jedną z najstarszych, a zarazem podstawowych form tej ekspresji jest śpiew. Z kolei piosenka stanowi najprostszy utwór muzyczny, który dziecko przeżywa, rozumie, a tym samym potrafi ją zapamiętać i odtworzyć własnym głosem.

Do nauki piosenek w przedszkolu bardzo często nauczyciele wykorzystują nowe media. Gajda (2003, s. 127) podkreśla, iż „hipermedia, a zwłaszcza książka, radio, film, telewizja i Internet, wywołują silne przeżycia emocjonalne (...). Głębokie przeżycie emocjonalne wywołuje określone reakcje, pobudza do działania, zapala do czynu”.

Dla dzieci zarówno w wieku przedszkolnym, jak i szkolnym podłączenie do sieci stanowi obecnie ważny czynnik prawidłowego funkcjonowania społecznego, a codzienna aktywność medialna jest głównym zajęciem współczesnego pokolenia dzieci (Koziej, 2017, s. 159). Podobny wniosek wysnuwa także Popławska (2005, s. 48), która stwierdza, że komputery mogą być pomocne w realizacji wielu zadań, np. budzenia zainteresowań poznawczych czy rozwoju zdolności twórczych. Według Ogonowskiej korzystanie z internetu ma ogromną przyszłość w kształceniu przedmiotowym. Na przykład w edukacji muzycznej służy m.in. do odtwarzania melodii lub do tworzenia własnego akompaniamentu. Natomiast programy muzyczne przyczyniają się do rozwoju kreatywności wśród dzieci (Popławska, 2005, s. 49).

Z licznych rozmów i obserwacji nauczycieli wychowania przedszkolnego wynika, że do realizacji ćwiczeń bądź zadań muzycznych posługują się popularnym serwisem internetowym YouTube. Założony w lutym 2005 r., umożliwia bezpłatne umieszczanie, odtwarzanie strumieniowe, ocenianie i komentowanie filmów (<https://pl.wikipedia.org/wiki/YouTube>). Nauczyciele korzystają przede wszystkim z umieszczonych na YouTube piosenek dla dzieci, a przeznaczonych na różne uroczystości czy święta, np. Boże Narodzenie, Wielkanoc, Dzień Babci, Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca.

Z całej gamy różnorodnych utworów wybierają ciekawe propozycje przybliżające dzieciom m.in. pojęcie ekologii, świat zwierząt, zasady bezpieczeństwa, dbania o czystość.

Piosenki te nauczyciel przedstawia dzieciom, po czym następuje ich nauka. Po opanowaniu materiału muzycznego dzieci w kolejnym etapie wykonują zadania twórcze przygotowane przez nauczycieli.

W serwisie internetowym YouTube występuje także pokaźna grupa piosenek przeznaczonych do pokazywania za pomocą ruchu. Z przeprowadzonych rozmów z nauczycielami wynika, iż wzorując się na nich, tworzą oni własne twórcze układy, które dzieci wykonują przed zgromadzoną w przedszkolu publicznością na przedstawieniach. Twórczość ta zapewne nosi znamiona odtwórczości, ale jej cele i wykonanie ukazują piękno i zaangażowanie we własną pracę dzieci.

Jak podaje Okoń (2001, s. 413), „twórczość to proces działania ludzkiego dający nowe i oryginalne wytwory, oceniane w danym czasie jako społecznie wartościowe. Twórczość może przejawiać się w każdej dziedzinie działalności ludzkiej, zarówno artystycznej i naukowej, jak organizacyjnej, technicznej, produkcyjnej i wychowawczej”.

Autor ów zwraca także uwagę na twórczość dziecka. Pisał: „w szerszym znaczeniu wielostronna działalność dziecka, której owocem są nowe i oryginalne wytwory w dziedzinie poznania, sztuki i techniki; może nią być zarówno (...) ułożenie wierszyka, skomponowanie piosenki czy namalowanie obrazu. Jeśli dziecko rozwiązuje problem, którego rozwiązanie jest znane, lub gdy samodzielnie konstruuje przedmiot przez kogoś wynaleziony, mówi się o twórczości wtórnej lub subiektywnej. Oba rodzaje twórczości mają dużą wartość w kształtowaniu osobowości dzieci i młodzieży” (Okoń, 2001, s. 413).

Z kolei w ujęciu pedagogicznym Okoń (2001, s. 413–414) określił twórczość jako „proces bądź wytwór działania ludzkiego polegającego na tworzeniu nowych i oryginalnych wzorców (paradygmatów) w dziedzinie teorii i praktyki pedagogicznej. (...) Swoistym przedpolem twórczości pedagogicznej jest – racjonalizatorstwo i – nowatorstwo pedagogiczne. Przeciwwstawiając odtwórczym działaniom pedagogicznym działania twórcze, R. Schulz określił je jako «zachowania nacechowane świadomością, pozbawione schematyzmu, dostosowane do zmiennych warunków i sytuacji, w wysokim stopniu nasycone informacją, (...) kończące się produktami nietypowymi, unikalnymi, nowymi»”.

A zatem koncepcja pracy z wykorzystaniem serwisu internetowego YouTube stanowi ciekawą twórczą propozycję dla nauczycieli. Śledząc liczne przykłady zamieszczanych tam piosenek przeznaczonych do śpiewania czy pokazywania aż do opowieści ruchowych, nauczyciel sam może kreować własne wyobrażenia na temat wykonywanego utworu. Poczucie estetyki oraz umiejętny dobór ruchu

do piosenki wykonywanej przez dzieci stwarza wiele możliwości rozwijania własnych przemyślanych twórczych działań w realizacji form ekspresji muzycznej dzieci.

Podsumowanie

Jak słusznie zauważa Walat (2015, s. 117): „Nie ulega wątpliwości, iż nowe technologie zawładnęły światem. Dziś nikt nie wyobraża sobie bez nich życia”.

Tak więc wykorzystywanie przez nauczycieli w twórczy sposób serwisu YouTube przyczynia się do licznych kontaktów dzieci z muzyką. Nauka piosenki, która zazwyczaj w serwisie tym przedstawiona jest w sposób obrazkowy pozwala szybciej zapamiętać tekst piosenki oraz ułatwia naukę melodii. Jak wypowiadali się nauczyciele, dzieci chętnie sięgają również do tych piosenek w domu, aby pochwalić się rodzicom własnym wykonaniem.

Obecność muzyki w programach nauczania stymuluje nauczycieli do własnych twórczych działań. Dostępność do serwisu YouTube pozwala na aktywizację oraz doskonalenie własnych umiejętności muzycznych zarówno wśród dzieci, jak i nauczycieli.

Literatura

- Dymara, B. (2000). *Dziecko w świecie muzyki*. Kraków: Impuls.
- Gajda, J. (2003). *Media w edukacji*. Kraków: Impuls.
- Koziej, S. (2017). Edukacja medialna dzieci i jej znaczenie dla kształtowania ich kompetencji medialnych. W: E. Asmakovets, S. Koziej (red.), *Człowiek w przestrzeni edukacyjnej współczesnego świata* (s. 153–162). Kielce: Wyd. UJK.
- Kronenberger, M. (2006). *Rytmika*. Łódź: Global Enterprises.
- Okoń, W. (2001). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Żak.
- Podolska, B. (2008). *Muzyka w przedszkolu*. Warszawa: Impuls.
- Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego. Załącznik nr 1 z 14.02.2017.
- Popławska, A.D. (2005). Korzystanie z Internetu a sytuacja szkolna ucznia. W: J. Izdebska, T. Sosnowski (red.), *Dziecko i media elektroniczne – nowy wymiar dzieciństwa*. T. 2: *Komputer i Internet w życiu dziecka i obraz jego dzieciństwa* (s. 44–57). Białystok: Trans Humana.
- Walat, W. (2015). Wykluczenie cyfrowe pokolenia 50+: sprawozdanie z badań. W: W. Czerski, R. Wawer (red.), *Nowoczesne media w przestrzeniach edukacyjnych* (s. 117–130). Lublin: Wyd. UMCS.
- YouTube. Pobrane z: <https://pl.wikipedia.org/wiki/YouTube> (21.01.2018).